

Teresa Haapasaari

Kolmen uskonnon kuunteleva keskustelu Helsingin synagogassa: ”Tarinankerronta ja kansanperinne Kirjoituksissamme”

12. marraskuuta Helsingin juutalaisen seurakunnan synagogaan kokoontui edustajia kolmesta eri monoteistisestä uskontokunnasta keskustelemaan Pyhistä Kirjoituksista ja niiden herättämistä mielikuvista ja kysymyksistä. Edeltävinä päivinä oli media välittänyt ikäviä uutisia samaisen synagogan eteen liimatuista antisemitistisistä Daavidin tähti -tarroista. Nyt, kuin vastaiskuna ennakkoluuloille, kokoontui pieni ryhmä abrahamilaisten uskontojen edustajia keskustelemaan ja dialogin avulla syventämään ymmärrystään toistensa uskosta ja rakentamaan perustaa entistä paremmalle yhteistyölle. Tapaamisen aihe oli ”tarinankerronta ja kansanperinne Kirjoituksissamme” ja luettavaksi oli valittu tekstejä, joissa opetus tapahtuu nimenomaan tarinan kautta.

Ylirabbiini Simon Livson aloitti esittelemällä valitsemansa tekstin Talmudin traktaatista ”Siunaukset” (Berakhot 32b-33a). Teksti käsittelee rukouksen voimaa ja siihen liittyviä ohjeistuksia. Kertomus on poukkoileva, siinä esiintyy monia tasoja ja varsinkin eläinkunnan edustajia. Eläinten kohtalot herättivät keskustelijoissa kysymyksiä ja niitä yhdessä pohtiessa avautui tarinan opetuskin; Livson selvitti tarinoiden opettavan, että ainoa asia jota tulee pelätä ja kunnioittaa, on Jumala. Pitää myös miettiä miten asiat voisi tehdä paremmin. Vaikeissa tilanteissa mielen lujittaminen ja vahvistaminen, sekä luottamus Herran suojelukseen nähtiin tarinan opetuksena. Kristityille läsnäolijoille tämä nostatti mieleen myös samantapaisen eläinviittauksen Uudesta Testamentista, Markuksen evankeliumista, jossa uskossaan vahvoilla ihmisillä on valta käärmeidenkin ylitse.

Talmudin kertomukset ovat vanhoja. Syntyykö uusia kertomuksia? Juutalaisen koulun opettaja David Daniel Weintraub kertoi, että varsinaisesti uusia tarinoita ei tehdä, ja alkuperäiset tarinat ovat muuttumattomia. Rabbiinin yhtenä tehtävänä on kuitenkin näiden tarinoiden elävöittäminen siirtämällä ne uuteen, nykyiseen todellisuuteen. Rukouksen ohjeistukseen liittyvistä kertomuksista voi vaikka etsiä ohjeistusta puhelimen käyttöön aamujumalanpalveluksen aikana. Sellainen kysymys on monelle ajankohtainen. Keskustelua heräsi myös islamilaisista rukouskäytännöistä, lähinnä rukouksen keskeyttämisen luvallisuudesta ja sen aiheellisuudesta.

Suomen Islamilaisen Yhdyskunnan imaami Anas Hajjar resitoi otteen Koraanin ”Kynän suurasta” (68:17-36). Sen tarinassa kerrotaan ahneista puutarhureista ja ahneudesta seuraavasta rangaistuksesta. Shiialaisen Resalat-seurakunnan imaami Abbas Bahmanpour oli valinnut Koraanin kertomuksen (38:21-26) Daavidin koettelemuksista. Molemmat tekstit käsittelevät osaltaan omaan väärään tekoon havahtumista ja kärsivällisyyttä. Puutarhakertomuksen keskeinen teema on kasvatuksen tärkeys: puutarhan perijät olivat päättäneet muuttaa isänsä aikanaan omaksuman hyvän tavan varata köyhille osa sadosta, jotta voisivat pitää sen itsellään. Tästä seuraa rangaistus ja puutarha kuihtuu. Samantapaisia vivahteita ja kertomuksia löydettiin myös muiden uskontojen Pyhistä Kirjoituksista. Kaikissa opetetaan jättämään satoa myös niille, jotka sen puutteesta kärsivät.

Daavidin, toisen tarinan päähenkilön, asema on erilainen eri uskonnoissa, mikä johtaa erilaisiin tulkintoihin ja kirvoitti keskustelua. Islamissa Daavid on profeetta, jonka katsotaan olevan synnitön. Juutalaiset mieltävät Daavidin kuninkaaksi, sillä hänellä on hengellisen vallan lisäksi myös maallista valtaa. He tulkitsevat Daavidin opettavan oman esimerkkinsä kautta ihmisille katumusta omien väärin tekojensa vuoksi. Juutalaisuudessa profeetatkaan eivät aina käyttäydy Jumalan tahdon mukaisesti, mutta Jumala kuitenkin antaa heille anteeksi. Keskustelu soljui Daavidista hänen poikaansa Salomoniin. Daniel Weintraub kertoi puutarhaan liittyvän juutalaisen tarinan Salomonista. Tarinassa Salomon tuomitsee ensivaikutelman perusteella kaksi miestä varkaiksi. Tosiasiassa kumpikin mies oli tekemässä hyviä tekoja toisilleen. Kaikki keskustelijat totesivat tarinan opetuksen olevan hyvä ja ajankohtainen. Ensivaikutelma ei aina kerro totuutta ja siksi syvällisempi asioiden tutkiskelu eri näkökulmista onkin usein tarpeen. Kyseisen tarinan oppia toteutetaan osaltaan tässä uskontojen välisessä dialogissa.

Teologian tohtorikoulutettava Jussi Ikkala oli valinnut teemaan sopivan kristillisen tekstin Luukkaan evankeliumista (14:7-24). Tässä tekstissä puhuja on kristinuskon suurin tarinankertaja, Jeesus. Ote kertoo siitä, kun Jeesus aterioi erään fariseuksen luona ja kehottaa vieraita valitsemaan vaatimattomamman paikan hienoimman sijaan. Tämä osio tulkittiin melko yksimielisesti kertomukseksi, jossa korostetaan vaatimattomuutta hyveenä. Kertomuksen toinen osa, Jeesuksen vertaus suurista pidoista herätti kuitenkin keskustelijoissa joukon kysymyksiä. Eikö tarinassa olekin kolme osallistujaa? Mitkä ovat heidän roolinsa? Kuka ymmärretään pitojen kutsujaksi, ihminen vai Jumala? Anni Maria Laato Åbo Akademilta neuvoi lukemaan Jeesuksen vertaukset suorina kuvina Jeesuksen ajan juutalaisesta maailmasta. Jeesus kertoi tarinoitaan tavalliselle kansalle heidän maailmastaan löytyvin esimerkein.

Kristityille tarina tuntui olevan yksiselitteinen, ja kuvaavaan Jumalan pitoja, toisin sanoen Taivaan valtakuntaa. Pitoihin pääsevät ne, jotka sinne kutsun saatuaan lähtevät - eivät ne, jotka kuka milläkin verukkeella vastustavat Jumalan kutsua. Keskusteluun osallistujat löysivät kertomuksesta muitakin näkökohtia. Roolijaosta riippuen on mahdollista tulkita myös, että pitojen kutsuja käyttää köyhiä välineenään oman päämääränsä saavuttamiseen. Kertomus saa näin aivan toisenlaisen luonteen. Saako toisia käyttää välineenä? Entä millaista palkkiota omista teoista sopii tavoitella? Hajjar ja Bahmanpour totesivat, että maallisten palkkioiden tavoittelu ennustaa palkkiotonta taivasta. Kaikista kolmesta uskosta tuntui löytyvän kertomuksia, joilla ohjeistetaan elämään tavoittelematta palkkiota. Pitoihin ohjeistetaan kutsumaan henkilöitä, joilta ei odoteta vastapalvelusta. Palkkion teoistaan saa Jumalalta, ei toiselta ihmiseltä. Pyyteettömiä tekoja on tehtävä Jumalan tähden.

Kaikki keskustelun aikana käsiteltävät kertomukset olivat opettavaisia ja kannustivat kukin tavallaan elämän hyveisiin. Erilaiset tulkinnat ja kysymykset kertomuksista johdattelivat keskustelua. Keskustelumethodin (Kuunteleva keskustelu Kirjoituksista, Scriptural Resasoning) tarkoituksena ei olekaan tulkintojen konsensuksen löytäminen vaan erilaisiin näkökulmiin tutustuminen hyvässä ja luottamuksellisessa hengessä. Keskustelu olikin antoisa ja sujui jouhevasti. Keskustelumethodi toimi hyvin sillanrakentajan erilaisten tulkintojen välillä ja osaltaan lisäsi ja rikastutti ainakin allekirjoittaneen omia tulkintoja sekä kertomuksista että uskonnoista.

Kirjoittaja on teologian opiskelija Åbo Akademiassa.